

2.5.2013

ESITYS VIRASTOJEN RAAMIT YLITTÄVÄSTÄ LISÄYKSESTÄ LASTEN JA NUORTEN HARRASTUSTOIMINTAAN

Nuorisoasiainkeskus, kulttuurikeskus ja liikuntavirasto ehdottavat yhteensä 1,1 miljoonan euron annetun menoraamin ylitystä lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien harrastusmahdollisuuksien lisäämiseksi, jotta kaupungin strategiaohjelman sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ryhmälähtöisten harrastusten lisäämisestä voidaan toteuttaa. Ehdotus jakautuu seuraavasti: liikuntavirasto 600 000 euroa, kulttuurikeskus 250 000 euroa ja nuorisoasiainkeskus 250 000 euroa.

Lasten ja nuorten hyvinvointi ja vapaa-aika ovat merkittävässä roolissa uudessa Helsingin strategiaohjelmassa. Strategiassa painotetaan nuorten osallisuutta yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön sekä ryhmälähtöisen harrastustoiminnan lisäämistä. Liikuntavirasto, nuorisoasiainkeskus ja kulttuurikeskus näkevät, että harrastusmahdollisuuksien lisääminen edellyttää raamin ylittävää menolisäystä vuodelle 2014.

Perustelu menoraamin ylitystarpeelle

Kohdennettu lasten ja nuorten harrastustoiminta on Helsingin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kärkihanke ja sitä on toteutettu tiiviissä yhteistyössä kulttuurikeskuksen, liikuntaviraston, opetusviraston ja nuorisoasiainkeskuksen kanssa. Toimintaan on osallistunut yhdessä kulttuurikeskuksen kanssa myös kirjasto. Valtuustokaudella 2009–2012 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman erillisrahoituksen avulla lisättiin lapsille ja nuorille suunnattujen harrastepalvelujen määrää. Sisällöllisesti näissä palveluissa painottuivat liikunta ja kulttuuri.

Erillisrahoituksella tuotettiin erinomaisia käytäntöjä lasten ja nuorten hyvinvoinnin, osallisuuden ja terveyden edistämiseen. Liikuntavirasto on käynnistänyt lapsille ja nuorille noin 170 viikoittain toimivaa matalan kynnyksen liikuntaryhmää, nuorisoasiainkeskus on käynnistänyt yli 80 uutta harrastusryhmää vuodessa ja kulttuurikeskus parhaimmillaan 90 harrastusryhmää. Rambollin tekemän arvioinnin mukaan uusia harrasteryhmiä syntyi erillisrahoituksella 586 kappaletta ja toiminta tavoitti 20 000 laste ja nuorta. Rambollin tekemän arvioinnin mukaan toimenpiteet ovat vahvistaneet lasten ja nuorten osallisuutta sekä tavoittaneet

2.5.2013

aiemmin harrastusten ulkopuolella olevia lapsia. Harrastustoiminnan katsotaan myös parantaneet virastojen välistä yhteistyötä. Ramboll toteaa arvioinnissaan, että ”toiminnalla selkeitä ja arvioitavissa olevia asiakasvaikutuksia”.

Erittäin tehokkaiksi osoittautuneiden toimintojen jatkaminen ei ole mahdollista hallintokuntien tulosbudjetin raamin puitteissa, jonka vuoksi virastot esittävät 1,1 miljoonan euron raamin ylitystä. Ilman ylimääräistä rahoitusta joudutaan toiminnan ja ryhmien määrää vähentämään merkittävästi – liikuntaviraston osalta toiminta lopettamaan kokonaan. Vain lisärahoituksella voidaan taata, että strategiaohjelmaan kirjattu harrastustoiminnan lisääminen voi toteutua. Virastot eivät voi tehdä toiminnassaan niin mittavia muutoksia vuodelle 2014, että erillisrahoituksella rahoitetut erinomaiset harrastusmahdollisuudet voitaisiin turvata.

Helsingin tila ja kehitys 2013 raportissa todetaan, että 1990-luvun syvä taloudellinen lama ja sen jälkeinen talouskasvu muuttivat Helsingin kaupunkirakennetta siten, että asuinalueiden väliset erot hyvinvoinnissa ovat tulleet vahvemmin esille. Asuinalueiden välisten elintasoerojen kasvu on lisännyt huolta lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Koulupäivän ulkopuolella mahdollisuuksia mielekkääseen vapaa-ajanviettoon on rajallisesti eikä maksullinen harrastustoiminta ole kaikkien saavutettavissa. Alueiden eriytymiskehitystä voidaan hillitä vahvistamalla lapsille ja nuorille suunnattuja palveluita alueilla.

Monipuolinen vapaa-ajantoiminta edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveellisiä elämäntapoja. Fyysisesti passiivinen elämäntyyli on noussut vakavaksi kansanterveydelliseksi ongelmaksi, jonka laajuutta ei ole täysin ymmärretty. Helsingissä enää noin 34 % lapsista ja nuorista kuuluu liikuntaseuroihin (Kansallinen liikuntatutkimus 2010), ja WHO:n (2010) koululaistutkimuksen mukaan yhden tunnin päivittäistä minimisuositusta liikunta-aktiivisuudessa ei saavutettu yhdessäkään ikäryhmässä. Fyysisen aktiivisuuden määrä vähenee radikaalisti yhä varhemmin, sillä vuosien 2005–2010 välisenä aikana minimisuosituksen saavuttaneiden määrä väheni jo 11-vuotiailla pojilla 48 prosentista 37 prosenttiin ja tytöillä 37 prosentista 25 prosenttiin. Perheen taloudellinen tilanne on yhä useammin esteenä vapaa-ajan harrastuksiin osallistumiselle. Esimerkiksi liikuntaharrastuksiin osallistuminen on taloudellisista syistä mahdotonta n. 20 % perheistä (Salasuo 2012).

2.5.2013

Harrastukset luovat ja vahvistavat lasten ja nuorten suhteita muihin ihmisiin. Harrastuksissa nuoret saavat uusia ystävyyssuhteita, yhteisiä onnistumisen kokemuksia ja turvallisia aikuiskontakteja. Nuorten harrastukset vahvistavat myös perheiden yhteyksiä. Erityisen tärkeää harrastusmahdollisuuksien lisääminen on sosioekonomisesti heikommasta taustasta omaaville nuorille ja maahanmuuttajataustaisille nuorille. Harrastustoiminta edistää itsetuntemusta ja itsetuntoa sekä luo perustaa nuorten koulu- ja työelämän valinnoille.

Ehdotettu rahoitus tarjoaisi hallintokunnille mahdollisuuksia reagoida nopeammin nuorten omiin toiveisiin ja aloitteisiin Ruuti-järjestelmän mukaisesti sekä tarjota työllistymis- ja kesätyömahdollisuuksia nuorille.

Yhteinen viestintä
harrastus-
mahdollisuuksista

Nuorisoasiainkeskuksessa on viime vuosina kehitetty onnistuneesti verkko- ja mobiilipalvelua, joka kerää nuorten harrastusmahdollisuudet yhteen. Hallintokuntien tavoitteena on tiivistää yhteistyötä viestinnässä kehittämällä www.harrastushaku.fi-palvelua nuorten vapaa-ajan tietoportaaliksi sekä lisäämällä yhteistä markkinointia.

Harrastushaun kehittämiseksi kiinnitetään erityistä huomiota Hel.fi-portaalin integraatioon, helppokäyttöisyyteen sekä monipuoliseen luokittelu- ja hakujärjestelmään. Virastot selvittävät Harrastushaun kehittämisen suhdetta sosiaali- ja terveystieteiden tekemään työhön aiheensa, jotta päällekkäisyydet voidaan välttää.

Liikuntaviraston esitys

Urheiluseuratoiminnan suosima suoritusperusteinen urheilu ei sovellu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen periaatteeksi. Siksi liikuntavirastossa on ensimmäisen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma-kauden aikana kehitetty uudenlaisia matalan kynnyksen harrasteliikuntapalveluita, joille on ollut suuri tarve ja kysyntä. Palveluiden suunnittelussa on huomioitu Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän mukaisesti toimintaan osallistuneiden lasten ja nuorten oma ääni ja vaikuttamisen mahdollisuudet aikaisempaa paremmin.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman erillisrahoituksella on kehitetty kaksi uutta harrasteliikunnan mallia: EasySport-toiminta alakoululaisille lapsille ja FunAction-toiminta yläkoululaisille nuorille. Toimintamallien avulla on tavoitettu viikoittain lähes 2500 lasta ja nuorta. Toi-

2.5.2013

mintaan osallistuneista lapsista ja nuorista noin 40 prosentilla on monikulttuurinen tausta, ja noin puolet eivät kuulu urheiluseuroihin. Lisäksi EasySport-toimintaan osallistuneista lapsista 75 prosenttia ilmoittaa liikkuneensa toiminnan ansioista aikaisempaa enemmän ja noin 60 prosenttia on tutustunut uusiin ystäviin.

Erillismäärärahan avulla on voitu lisäksi kehittää nk. kohdennettuja liikuntapalveluita sellaisille erityisen tuen tarpeessa oleville lapsiryhmille, joiden ei ole toimintakykynsä vuoksi mahdollista osallistua yleisiin matalan kynnyksen liikuntaryhmiin. Palveluiden suunnittelu- ja kehittämistyö on tapahtunut tiiviissä yhteistyössä helsinkiläisten urheiluseurojen sekä eri hallintokuntien kanssa. Urheiluseurayhteistyön kautta seuroihin on voitu työllistää useita kokopäivätoimisia liikunnanohjaajia.

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2011 arviointikertomuksessaan (lasten ja nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen), että hankkeista, joista on saatu hyviä kokemuksia – kuten Easysport-toiminta – on laajennettava yläasteikäisiin ja soveltuvin osin toisella asteella opiskeleviin. Arviointikertomuksessa korostetaan, että vaikka ehdotetut toimenpiteet kasvattavat menoja lyhyellä tähtäimellä, toimenpiteet lisäävät hyvinvointia ja vähentävät kustannuksia pitkällä tähtäimellä. Toiminnan jatkuminen ja hallintokuntien välinen yhteistyö tulee tarkastuslautakunnan arvion mukaan varmistaa erillisrahoituksen jälkeenkä. Lisäksi Liikunnan ja kansanterveyden edistämissektiö (LIKES) on kiinnostunut uudesta toimintamallista, ja se on käynnistänyt OKM:n rahoittaman tutkimushankkeen EasySport-toimintamallin tarkempaa tutkimista varten.

Matalan kynnyksen liikuntapalvelut on rahoitettu kokonaisuudessaan erillismäärärahalla. Liikuntavirastosta puuttuvat kokonaan lasten ja nuorten liikuntapalveluiden suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavien työntekijöiden vakituiset vakanssit. Matalan kynnyksen liikuntapalveluiden (EasySport, EasySport-startti ja FunAction) tuottaminen ja kehittäminen eivät ole mahdollisia liikuntaviraston omalla budjetilla ilman toimintaan osoitettua rahoitusta. Ehdotetulla 600 000 euron lisämäärärahalla voitaisiin sekä jatkaa että laajentaa tehokkaaksi ja suosituksi osoittautunutta toimintaa.

2.5.2013

Nuorisoasiain-
keskuksen esitys

Nuorisoasiainkeskus on viime vuosina siirtänyt voimakkaasti painopistettä pienryhmätoimintaan. Ehdotetulla summalla voitaisiin kasvattaa tavoitettujen nuorten määrää sekä laajentaa toimintaa erityisesti koulujen loma-aikoihin sekä kantakaupungin ulkopuolelle. Esimerkiksi Kampin tapahtumat pääsiäisenä osoittavat, että Helsingissä on kasvava joukko nuoria, joiden eriarvoisuus korostuu loma-aikoina. Nuorisoasiainkeskus tarvitsee lisäresursseja, jotta se voi kiinnittää erityistä huomiota niihin sosioekonomisesti heikommassa oleviin nuoriin, joiden perheissä ei lähdetä kesämökille tai ulkomaille. Erityisryhmänä tunnistetaan maahanmuuttajataustaiset nuoret.

Pienryhmätoiminnan tarpeesta ja vetovoimasta kertoo mm. opetusviraston kanssa järjestettävän koulujen välisen Taito2013-kilpailun suosio, nuorten teatterikatselmuksen uusien ryhmien määrä sekä vuonna 2012 järjestettyjen World Design Capital -työpajojen suosio. Nuorisoasiainkeskus järjesti vuonna 2012 130 katutaidetyöpajaa ja 60 ruoka-työpajaa.

Nuorisoasiainkeskuksella on kaupunkitasoinen vetovastuu Ruuti-vaikuttamisjärjestelmästä. Nuoret ovat nostaneet voimakkaasti esiin matalan kynnyksen harrastustoiminnan tarvetta. Ehdotetulla 250 000 euron summalla voitaisiin reagoida huomattavasti nykyistä nopeammin nuorten toiveisiin ja aloitteisiin. Ehdotettu rahoitus tarjoaisi mahdollisuuden työllistää nuoria esimerkiksi kesätoiminnan pyörittämiseen oman harrastuksensa ympärillä. Kesätyömahdollisuuksien lisääminen alle 18-vuotiaille nuorille on tavoitteena kaupungin strategiaohjelmassa sekä noussut voimakkaasti Ruuti-järjestelmästä. Nuorisoasiainkeskus näkee, että näin voitaisiin tukea nuorten pystyvyyden tunnetta, joka on tutkimusten mukaan merkittävä tekijä tulevaisuudensuunnitelmissa.

Ruuti-vaikuttamisjärjestelmässä nuoret ovat nostaneet esille tarpeen suuremmalle kesätapahtumien määrälle. Ehdotettu rahoitus tarjoaisi nuorisoasiainkeskukselle mahdollisuuden uuden, nuorisokulttuureista ponnistavan kesätapahtuman synnyttämiseen.

Nuorisoasiainkeskus ehdottaa, että harrastustoiminnan lisääminen tehdään päättyneen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmakauden mukaisesti tiiviissä yhteistyössä helsinkiläisten järjestöjen kanssa.

2.5.2013

Kulttuurikeskuksen
esitys

Lisämäärärahalla kulttuurikeskus tavoittelee vapaa-ajan toiminnan piiriin erityisesti esikaupunkialueiden nuoria, maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria sekä lastensuojelun asiakkaita. Toimintaa kehitetään kulttuurikeskuksen hankkeissa vuosina 2009–2013 hyviksi havaittujen toimintamallien pohjalta. Osana Helsingin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on tavoiteltu katveeseen jääviä lapsia ja nuoria kulttuurisella loma-ajan ja iltapäivätoiminnalla sekä edistetty koulujen välistä tasa-arvoa ja yhteistyötä taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa Kulttuurista kouluihin -hankkeessa. Operaatio Pulssi osallistaa 12–18-vuotiaita nuoria suunnittelemaan omaa vapaa-ajan toimintaansa ja tarjoaa mahdollisuuksia löytää uusia harrastuksia. Pulssia on kehitetty Lähiöprojektin tuella menestyksellisesti ensin Länsi-Helsingissä ja nyt Koillis-Helsingissä. Länsi-Helsingin (Kannelmäen seutu) Pulssin jatkorahoitus on tällä hetkellä auki.

Kulttuurista kouluihin -hanketta jatketaan yhteistyössä opetusviraston perusopetuslinjan kanssa. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa koulun arkeen sopivien toimintamallien syntyminen koulujen ja taidetoimijoiden välille, vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksien tutuksi tekeminen oppilaille ja harrastamattomuuden esteiden poistaminen. Hankkeen vaikutukset koskevat välillisesti koko ikäluokkaa 1.–9.-luokkaan saakka sekä heidän kanssaan työskenteleviä opettajia.

Kulttuurikeskus järjestää kohdennettuja loma-ajan kursseja 7–18-vuotiaille yhteistyössä muiden virastojen ja 3. sektorin toimijoiden kanssa. Tavoitteena on maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten sekä lastensuojelun asiakkaiden tavoittaminen sekä matalankynnyksen maksuttoman ryhmätoiminnan lisääminen. Lisämäärärahalla voidaan järjestää noin 30 kpl 15 oppitunnin kursseja, Kurssit tavoittaisivat lomaaikoina noin 450 osallistujaa vuodessa.

Operaatio Pulssin jatko turvataan Länsi-Helsingissä ja toimintaa laajennetaan Itä-Helsinkiin. Toimintaa tehdään yhteistyössä alueiden nuorisoi-, kulttuuri- ja sosiaalialan toimijoiden kanssa. Operaatio Pulssin tavoitteena on sosiaalistaa nuoria (kohtaamaan toisiaan), tutustuttaa ja aktivoida uusiin harrastuksiin sekä sitouttaa niihin lisäämällä nuorten alueellisia vaikuttamismahdollisuuksia heitä koskeviin palveluihin ja harrastustarjontaan (Ruuti). Toiminnalla on mahdollista tavoittaa säännöllisesti yli 1 000 nuorta vuodessa sisällöistä riippuen.

2.5.2013

Ehdotus

Virastot esittävät, että niiden talousarvioihin sisällytetään lisämääräraha, jotta monipuolinen lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa voidaan ylläpitää ja lisätä. Lisärahoitusta esitetään yhteensä 1 110 000 euroa ja se jakautuisi seuraavasti:

Liikuntavirasto

Matalan kynnyksen liikuntapalvelut
(EasySport, EasySport-startti, FunAction) 600 000,00 €

Nuorisoasiainkeskus

alueellinen kerho- ja harrastustoiminta nuorisotaloilla 80.000,00 €
koululaisten loma-aikojen kurssit, tapahtumat ja pienryhmät 150.000,00 €
virastojen yhteinen viestintä:
kesä- ja syyslomatoiminnasta sekä
Harrastushaku.fi-sivuston kehittäminen 20.000,00 €
yhteensä 250.000,00 €

Kulttuurikeskus

Kulttuuria kouluihin 25.000,00 €
Kohdennetut loma- ajan kurssit 75.000,00 €
Operaatio Pulssi Länsi- ja Itä-Helsingissä 150.000,00 €
yhteensä 250.000,00 €

Virastot sitoutuvat todentamaan ja raportoimaan raamin ylittävällä osuudella saavutetut toiminnalliset vaikutukset. Raportoinnissa katsotaan sekä tavoitettujen nuorten määrää, heikommassa asemassa olevien nuorten osuutta sekä nuorten palautetta toiminnasta.

Lisätiedot

nuorisotoimenjohtaja Tommi Laitio
p. 310 89045

vs. kulttuurijohtaja Veikko Kunnas
p. 310 77000

liikuntajohtaja Anssi Rauramo
p. 310 87720